

طبیعت

تبعات مهربانی‌های بی‌برنامه!

در بافت پرشتاب زندگی شهری گاهی صحنه‌هایی از دلسوزی انسان به حیوانات، قلب‌ها را به تپش وامی‌دارد. پهن کردن لقمه‌ای نان برای پرندۀ‌ای گرسنه یا گذاشتن ظرف آبی در گوشه‌ای برای گریه‌ای بی‌خانمان، تلاشی است در راستای برقراری پیوندی میان تمدن و طبیعت.

این رفتار، ریشه در غریزه فطری نوع‌دوستی ما دارد؛ اما همان‌طور که یک اقدام نیکو می‌تواند بذر خیر بکارد، اگر بدون آگاهی و برنامه‌ریزی صورت بگیرد، می‌تواند به‌باری سنگین بر دوش شهر و محیط زیست تبدیل شود.

غذا دادن به حیوانات اهلی رها شده در شهرها مانند سگ‌ها و گربه‌های خیابانی شاید در نگاه نخست ساده‌ترین راه ابراز شفقت باشد؛ اما اثرات مخربی بر مدیریت شهری و سلامت عمومی دارد. بزرگ‌ترین اثر مستقیم غذا دادن مستمر، تحریک زاد و ولد کنترل نشده است؛ زیرا وقتی منبع غذایی به‌طور نامحدود تأمین شود، فشار بقا کاهش یافته و نرخ زادآوری حیوانات ولگرد به‌شدت افزایش می‌یابد و این امر نه تنها هزینه‌های مدیریت شهری را چندبرابر می‌کند؛ بلکه به افزایش نزاع‌ها و مزاحمت‌ها در محلات می‌انجامد.

❖ فروایشی مرزهای بهداشت عمومی

پسماندهای غذایی رها شده، خود به عاملی برای جذب حشرات و چوندگان تبدیل می‌شوند و چرخه انتقال بیماری‌ها را تقویت می‌کنند. مهم‌تر آنکه، تماس مستقیم با این حیوانات یا محیط اطراف آن‌ها ریسک انتقال بیماری‌های مشترک مانند هاری و انواع انگل‌ها را به شهروندان؛ به‌ویژه کودکان بالای می‌برد و در نتیجه این مهربانی، ناخواسته به‌عاملی برای تهدید سلامت عمومی تبدیل می‌شود. مناطق پیوسته تغذیه‌شده، به‌کانون تجمع حیوانات تبدیل می‌شوند که نتیجه آن تخریب مبلمان شهری، افزایش زباله و آلودگی بصری است. این امر کیفیت زندگی ساکنان را به‌طور ملموسی کاهش می‌دهد و بستر مناسبی برای آلودگی‌های محیطی فراهم می‌کند.

❖ سنجاب‌هایی که طبیعت را فراموش می‌کنند

غذا دادن به حیوانات وحشی شهر مانند کبوترها، مرغان دریایی یا سنجاب‌ها اغلب به‌دلیل تصور کمبود منابع غذایی انجام می‌شود؛ اما این مداخله، تعادل ظرفیت زیست‌بوم شهری را به هم می‌زند.

طبیعت با قوانینی سخت؛ اما عادلانه پیش می‌رود. از این رو وقتی پرندگان شهری، کبوترها یا سنجاب‌ها به‌جای جست‌وجوی طبیعی غذا، منتظر نان پادانه‌های فراهم‌شده باشند، مهارت‌های غریزی بقای خود را از دست می‌دهند. این وابستگی، در شرایطی که انسان تصمیم به توقف تغذیه بگیرد، می‌تواند منجر به مرگ و میر گسترده شود؛ زیرا حیوانات برای یافتن منابع غذایی اصلی خود دچار سردرگمی می‌شوند.

اکوسیستم‌های شهری یک تعادل شکننده دارند. از این رو افزایش مصنوعی جمعیت یک گونه مثلاً کبوترها به واسطه منابع غذایی انسانی می‌تواند منجر به سلطه آن‌ها بر منابع زیستگاهی و غذایی گونه‌های بومی دیگر شود.

به عنوان مثال، تمرکز بیش از حد پرندگان بر یک منطقه می‌تواند موجب از بین رفتن پوشش گیاهی و برهم خوردن نظم تغذیه شکارچیان طبیعی آن‌ها شود.

تجمع تعداد زیادی از حیوانات در یک نقطه برای تغذیه، افزون بر ایجاد منظره‌ای ناخوشایند، در مواردی می‌تواند تمرکز پرندگان در حریم هوایی یا ترافیکی را افزایش داده و خطرات بالقوه برای وسایل نقلیه ایجاد کند. همچنین فضولات متمرکز این حیوانات، بستر رشد قارچ‌ها و باکتری‌هایی مانند «هیستوپلاسمازوز» را فراهم می‌آورد که می‌تواند برای انسان‌ها خطر آفرین باشد.

❖ از دلسوزی تا مسئولیت‌پذیری شهری

دلسوزی انسان ارزشمند است؛ اما باید یاد دُرک پیامدهای اکولوژیکی و شهری همراه باشد. از این رو راه‌حل بلندمدت برای ساماندهی حیوانات ولگرد، نه در تداوم تغذیه پراکنده؛ بلکه در اجرای طرح‌های جامع کنترل جمعیت و حمایت از پناهگاه‌های استاندارد نهفته است. بیابید مهربانی خود را با تدبیر همراه کنید تا سفره خیابان‌ها، مأمن آسیب‌به‌شهر و طبیعت نشود.

طبیعت وابسته به سطل زباله، چهره جدید حیوانات وحشی را در اکتوبریسم انسانی به نمایش می‌گذارد

گرازهای گلستان از شکار به تکدی روی آوردند

با افزایش حضور گردشگران و مسافران در دل جنگل، مرز میان «طبیعت» و «آدمیزاد» باریک‌تر شده و گرازها که روزگاری چهره‌ای رازآلود داشتند، اکنون برای لقمه‌ای نان به کنار جاده آمده و با مسافران و رهگذران هم‌سفره می‌شوند

وقابل مشاهده‌اند که نمی‌توان آن‌ها را نادیده گرفت. رئیس اداره نظارت بر حیات وحش استان گلستان می‌گوید: «اگر با دقت نگاه کنیم، می‌بینیم در کف جنگل بخش‌هایی از خاک پیوسته زیر و رو می‌شوند. وضعیتی که در نگاه نخست ممکن است شبیه شخم زدن زمین به نظر برسد. این کار گرازهاست. آن‌ها برای یافتن پیاز گیاهان و لارو حشراتی که در خاک پای درختان زندگی می‌کنند، زمین را می‌کنند. همین رفتار تغذیه‌ای ساده، در عمل به تپه‌په خاک کمک می‌کند و امکان تبادل بهتر هوا میان لایه‌های سطحی و زیرین را فراهم می‌آورد. افزون بر آن، بذرهایی که روی سطح خاک افتاده‌اند، در جریان این کندوکاو به زیر خاک می‌روند و شانس بیشتری برای جوانه زدن پیدا می‌کنند». به تعبیر او، گرازها ناخواسته بخشی از فرآیند طبیعی بازسازی جنگل را پیش می‌برند. البته شکیبا نقش گراز را تنها به این کارکرد محدود نمی‌داند. او در ادامه به جایگاه این گونه در زنجیره غذایی اشاره می‌کند و می‌افزاید: «به دلیل زادآوری نسبتاً بالا، گرازها یکی از منابع مهم غذایی برای گوشتخواران بزرگ جنگل به شمار می‌روند. پلنگ، گرگ و خرس از جمله گونه‌هایی هستند که از گراز تغذیه می‌کنند. وقتی جمعیت گراز در تعادل باشد، این گوشتخواران نیز غذای کافی در زیستگاه طبیعی خود دارند و کمتر به سمت دام‌های اهلی سوق داده می‌شوند».

❖ عدم صدور مجوز شکار

رئیس اداره نظارت بر حیات وحش استان گلستان در خصوص ضرورت حفظ تعادل جمعیت گونه گرازها اظهار می‌کند: «در برخی از مناطق که به دلایل مختلف از جمله شکار یا فشار انسانی، جمعیت گراز کاهش یافته، مواردی از افزایش حمله پلنگ به دام‌های اهلی گزارش شده است». از نگاه شکیبا، این مسئله نشان می‌دهد حذف یا کاهش شدید یک گونه می‌تواند پیامدهای غیرمستقیم و ناخواسته‌ای را به همراه داشته باشد. به بیان دیگر،

او اظهار می‌کند: «پس از ضبط لاشه، در برخی موارد، پوست حیوان برای تاکسیدرمی به کار می‌رود و گوشت آن برای تغذیه حیوانات نگهداری شده در مراکز مربوط ذخیره می‌شود. با این حال، نبود آمار دقیق موجب می‌شود نتوان درباره میزان کلی تلفات قضاوت قطعی کرد. در ضمن با اشاره به مشاهده‌های میدانی، جمعیت گرازها در استان همچنان قابل توجه است و نشانه‌ای از کاهش شدید دیده نمی‌شود».

در خصوص وضعیت زیستگاه نیز شکیبا توضیح می‌دهد: «گرازها اغلب در مناطق جنگلی، حاشیه جنگل‌ها و نواحی نسبتاً دست‌نخورده زندگی می‌کنند. هرچند در سال‌های اخیر بخشی از جنگل‌ها و مراتع استان دچار تخریب یا کاهش مساحت شده‌اند؛ اما مشکل حاد و ویژه‌ای برای زیستگاه گرازها گزارش نشده و این گونه همچنان در گستره وسیعی از استان حضور دارد».

❖ حمایت از جانوران نیاز به فرهنگ‌سازی دارد

در ادامه، بحث درباره نقش و تأثیر قانون و جری‌مه‌ها در مقابله با شکار غیرمجاز مورد توجه قرار می‌گیرد. شکیبا می‌گوید: «مبلغی که برای جریمه تعیین شده، یک میلیون و ۷۸۶ هزار و ۵۰۰ تومان است. این رقم چندان بالا نیست و نمی‌توان آن را به تنهایی عامل بازدارنده قوی دانست. با این حال، تأکید می‌کنم اصولاً شکار هر گونه‌ای بدون مجوز، غیرقانونی به شمار می‌آید و در مورد گراز نیز در سال‌های اخیر مجوزی صادر نشده است».

او درباره بازدارندگی قوانین بیان می‌کند: «نمی‌توان انتظار داشت صرف تعیین جریمه، تخلفات را به طور کامل متوقف کند؛ به‌ویژه در مواردی که موضوع با خسارت به زمین‌های کشاورزی و معیشت افراد مرتبط است. آموزش و ارتقای سطح آگاهی عمومی نقش مهم‌تری در حفاظت دارد. به همین دلیل، اداره نظارت بر حیات وحش استان برنامه‌های آموزشی فراوانی را اجرا می‌کند».

وی می‌افزاید: «سازمان به طور منظم برنامه‌های آموزشی برای دانش‌آموزان برگزار می‌کند؛ از برگزاری جلسات در سالن اداره گرفته تا بازدید از موزه حیات وحش و ارائه توضیحات درباره نقش گونه‌های مختلف در طبیعت. همچنین کارشناسان ما به مدرسه‌ها مراجعه می‌کنند و در قالب نشست‌ها و برنامه‌های آموزشی، مفاهیم محیط زیستی را برای کودکان و نوجوانان توضیح می‌دهند. ارتقای فرهنگ عمومی و آگاهی نسل جدید می‌تواند در بلندمدت تأثیرگذارتر از هر ابزار قانونی باشد. در کنار آموزش، نظارت میدانی نیز ادامه دارد. مأموران محیط زیست در مناطق مختلف حضور دارند و با گشت‌زنی تلاش می‌کنند از وقوع تخلفات جلوگیری به عمل بیاورند. افزون بر این، سامانه ۱۵۴۰ برای دریافت گزارش‌های مردمی فعال است و شهروندان می‌توانند موارد تخلف را اطلاع دهند تا پیگیری شود». به گفته شکیبا، بخش قابل توجهی از کشف تخلفات از طریق همین اطلاع‌رسانی‌های مردمی انجام می‌شود.

❖ به گرازها غذا ندهید

یکی دیگر از موضوعات مطرح شده، مشاهده گرازها در حاشیه جاده‌ها و نزدیک به مناطق مسکونی است. شکیبا این پدیده را به کاهش منابع غذایی در برخی فصل‌ها نسبت می‌دهد و اظهار می‌کند حیوانات برای یافتن غذا به مناطق انسانی نزدیک می‌شوند.

او تأکید می‌کند: «غذا دادن مردم به گرازها، هرچند از سر دلسوزی باشد، پیامدهای منفی دارد. این کار سبب عادت کردن حیوان به حضور در کنار انسان می‌شود، رفتار طبیعی‌اش را تغییر می‌دهد و خطر تصادف یا درگیری را افزایش می‌دهد. افزون بر آن، غذای انسانی معمولاً مناسب این گونه نیست و می‌تواند مشکلات جسمی ایجاد کند».

در مجموع، تأکید شکیبا بیشتر بر ضرورت نگاه جامع به مسئله شکار گرازهاست. از دید او، این گونه، تنها یک عامل خسارت به مزارع نیست؛ بلکه بخشی از ساختار پیچیده اکوسیستم جنگل است. حذف یا کاهش بی‌رویه آن می‌تواند تعادل طبیعی را به هم بزند و پیامدهایی داشته باشد که در نهایت دامنگیر خود انسان شود. به همین دلیل، سیاست فعلی استان بر جلوگیری از شکار، تقویت آموزش و افزایش نظارت استوار است؛ رویکردی که تلاش می‌کند میان حفاظت از طبیعت و کاهش تعارض‌های انسانی توازن برقرار کند.

طراح: محمدرضا علی‌زاده zadehalireza@gmail.com

هم‌رشته‌ای اینشتین - درنده‌خو

❖ عمودی

- محصول آب و صابون - لقب تیم فوتبال یوننتوس - کلمه
- شرط ۲. سنگ زینتی سبزرنگ - اولین سگ فضانورد - نامید
- از فروشگاه‌های ایرانی نرم‌افزارهای گوشی تلفن همراه - قایق - قارچ
- خضاب - دیدنی نظامی - اهل ساری
- بزرگ‌تر - زدن سه گل در یک مسابقه فوتبال توسط یک بازیکن
- دریا - تالار شیشه‌ای - تکان و جنبش - آب ناشنوا
- آسانی - نوعی پسته مرغوب - بدهی
- قائمه - از لوازم بازی رایانه‌ای - پرورش دهنده
- طایفه - کارآموز پزشکی - برات
- واحد واکسیناسیون - خواهر - این شهر کشور آذربایجان در عهدنامه گلستان از ایران جدا شد - مایه حیات
- دادرسی - نوشته‌ها
- خبرگزاری دانشجویان ایران - کتاب مقدس بودائیان - شهری مرزی در آذربایجان غربی
- درخت نوشابه - اسباب زحمت - نوعی برنج مرغوب ایرانی
- مادر ندارد - الگو - پایتخت فلاسفه
- لایه در خطر جو -

❖ افقی

- کتابی از امام محمد غزالی - چادر
- نیروی همراه با شدت که بر کسی وارد شود - عضو فلزی کفش سوارکار - معلق
- مرغ سخنگو - حرکت به شیوه کرم - شهری در ایتالیا و کوچه در گویش بچه مشهد
- ماهر - درک و دریافت
- وسيله - ضربه فوتبالی - ماه هشتم - گرمای شدید
- بوی رطوبت - گیاه سرشویی - جست‌وجوگر
- خانه تابستانی - پول خُرد فرانسه - پرندۀ شکاری
- انفرادی - مثل فرار سالم از جایی - از نیروهای چهارگانه ارتشی
- طاهر - آواز خروس - کیسه‌کش حمام
- ضد عفونی - ظاهر ساختمان - نپذیرفتن
- گریختن - از انواع حساب بانکی - دلیل و برهان - قیمت
- کشور دانوب آبی - خیالی
- مژده - خوانندگان - شاهکار تربیتی امیل زولا
- میازار ... که دانه‌کش است - مدفن امام حسین (ع) - قطب منفی باتری الکتریکی
- نومید - بانوی کارگردان «مدرسه موش‌ها یک و ۲»

حل جدول شماره قیل

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۲	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۳	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۴	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۵	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۷	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۸	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۹	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۰	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۲	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۳	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۴	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۵	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۲	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۳	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۴	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۵	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۷	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۸	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۹	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۰	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۲	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۳	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۴	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۵	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲